

เพลงยอดนิยม : ความรักกับชนชั้น พื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรม และศีลธรรม
Popular Songs: Love with Social Classes, Culturally Shared Space and
Morality

กิติราช พงษ์เฉลียว

Kitirach Pongchaliew

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty Humanity and Society Ubon Ratchathani Rajabhat University

Kitirach-pong@hotmail.com

Received: November 24, 2023 Revised: February 2, 2024 Accepted: February 23, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง เพลงยอดนิยม: ความรัก ชนชั้น พื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรม และศีลธรรมเป็นบทความที่เขียนขึ้นเพื่อยกตัวอย่างการศึกษาวิเคราะห์เพลงลูกทุ่งอีสานยอดนิยมในสื่อออนไลน์ช่องทาง ยูทูป ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประเด็นความรักกับชนชั้นและฐานะทางเศรษฐกิจ ความรักกับพื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรม และความรักกับศีลธรรม ซึ่งจะทำให้ทราบถึงค่านิยมของสังคมร่วมสมัย โดยยกตัวอย่างการวิเคราะห์บทเพลง 4 บทเพลงที่ได้รับความนิยมในยูทูป ช่วงปี พ.ศ. 2566 คือ เพลงสาวแหล่บ้านนา เสียงจากสาวลาว ป่าเมื่อยมาเลย และเพลงหลอยมาหาแน่ เป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า บทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างนั้นสะท้อนถึงระบบคิดเรื่องความรักกับเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ และชนชั้นทางสังคมที่ส่งผลต่อการเลือกคู่ครอง ความรักข้ามพรมแดนและพื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรมของผู้คนสองฝั่งโขง ความรักและระบบคิดทางด้านศีลธรรมร่วมยุคสมัยของผู้คนที่มีความแตกต่างกันตามค่านิยมและเพศวัยของบุคคล ดังนั้น ตัวบทประเพณีวรรณกรรมเพลงยอดนิยมในสื่อออนไลน์จึงเป็นตัวบทที่อุดมไปด้วยประเด็นของการศึกษาที่หลากหลายและมีความน่าสนใจในการศึกษาวิเคราะห์เชิงวรรณกรรมศึกษา

คำสำคัญ: เพลงยอดนิยม ความรัก ชนชั้นทางสังคม พื้นที่ทางวัฒนธรรม ศีลธรรม

Abstract

The academic article titled “Popular Songs: Love, Social Classes, Culturally Shared Spaces, and Morality” provides an analytical study of popular Northeastern Thai folk songs on the YouTube platform. The analysis focuses on songs centered on themes of love, examining their relationships with social classes and economic statuses, culturally shared spaces, and morality. This study reflects the values of contemporary society. Four popular songs from 2023 - “Sao Lae Ban Na,” “Siang Jak Sao Lao,” “Pa Mia Ma Loei,” and “Loi Ma Ha Nae” - serve as examples for analysis.

The findings reveal that these songs reflect societal perceptions of love and its connection to economic status and social class, showing how these factors influence partner

selection. They also explore cross-border love and culturally shared spaces between communities along the Mekong River, as well as contemporary perspectives on morality shaped by individual values, gender, and age. Thus, popular songs in online media represent a rich source of diverse and engaging topics for literary analysis.

Keyword: Popular songs, social classes, culturally-shared space, morality

บทนำ

เพลงลูกทุ่งยอคนิยมในแพลตฟอร์ม www.youtube.com ถือเป็นช่องทางการเผยแพร่วรรณกรรมเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน โดยผู้สร้างเพลงได้ก้าวผ่านระบบห้างหุ้นส่วนผลิตเพลงขนาดใหญ่ที่ผูกขาดตลาดเพลง แต่เป็นการผลิตเพลงของศิลปินสู่ผู้บริโภคโดยตรง และการผลิตเพลงของค่ายเพลงขนาดเล็กตามภูมิภาคต่าง ๆ นำเสนอเพลงผ่านช่องทาง www.youtube.com ซึ่งผู้ผลิตเพลงได้คำตอบแทนจากเงินโฆษณาและการรับงานแสดงของศิลปินเมื่อมีผู้ติดตามจำนวนมาก วรรณกรรมเพลงในสื่อออนไลน์จึงมีความร่วมยุคสมัยสูงมากกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น เกิดกระแสผู้ติดตามจำนวนมากอย่างมีนัยยะที่น่าสนใจต่อการวิเคราะห์เชิงวรรณกรรมและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม นอกจากนี้ขอบเขตของการฟังเพลงต่างประเทศหรือเพลงที่มีเนื้อหาข้ามเขตแดนที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน เช่น การฟังเพลงของศิลปินประเทศลาวของผู้ฟังชาวไทย ถือว่าได้รับความนิยมอย่างมาก อาทิเช่น เพลงสาวแห่บ้านนา และเพลงเสียงจากสาวลาว เป็นต้น ทั้งสองเพลงนี้มีศิลปินยอคนิยมชาวไทยหลายคนนำมาขับร้องใหม่ แสดงให้เห็นถึงมิติของวัฒนธรรมร่วมกันของคนสองฝั่งโขงได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาวรรณกรรมเพลงที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของเนื้อหาตามพลวัตทางสังคมและแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ตีความหลากหลายทฤษฎี ตัวอย่างเช่น บทความวิชาการเรื่อง “ห่อหมกฮวกไปฝากป้า: อีสาน วัฒนธรรม ยุคสมัยของการบริโภคเชิงสัญญะ” (กิตติราช พงษ์เฉลียว, 2561) เป็นการศึกษาเพลงที่สะท้อนถึงความเป็นอีสาน อัตลักษณ์ และการบริโภคเชิงสัญญะ หรืออีกตัวอย่างวิจัยเรื่อง “กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรมของคนอีสานพลัดถิ่น” (สิริญา คอนกรีต, 2560) เป็นการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่เพลงลูกทุ่งใช้เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และการเมืองของคนอีสานพลัดถิ่นทั้งนี้กลวิธีทางภาษาและวรรณศิลป์ดังกล่าวเป็นเครื่องมือการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคนอีสานพลัดถิ่นให้มีลักษณะของนักสู้ชนชั้นแรงงาน และบอกเล่าความทุกข์ของคนอีสานจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ความน่าสนใจอีกประการหนึ่งของตัวบทวรรณกรรมประเภทเพลง โดยเฉพาะตัวบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักหนุ่มสาวเป็นอีกตัวบทวรรณกรรมหนึ่งที่อุดมไปด้วยประเด็นในการศึกษา เช่น ประเด็นเกี่ยวกับความเป็น ชายขอบกับชนชั้นทางสังคม ประเด็นความสัมพันธ์ข้ามเขตแดนและวัฒนธรรมร่วม และประเด็นเกี่ยวกับเรื่องศีลธรรม ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงจะยกตัวอย่างเพลง 4 เพลงลูกทุ่งอีสานยอคนิยม ในช่วงปี พ.ศ. 2566 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ชนชั้นทางสังคม พื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรม และศีลธรรม มาเป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์ ประกอบด้วยเพลง เพลงสาวแห่บ้านนา เพลงเสียงจากสาวลาว เพลงป้าเมียมาเลย และเพลงหลอยมาหาหน้ เพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษาวิเคราะห์และแสดงให้เห็นถึงมุมมองการศึกษาเชิงแนวคิด/ทฤษฎีการวิเคราะห์และความน่าสนใจของตัวบทประเภทเพลงยอคนิยมในสื่อออนไลน์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษา ดังประเด็นต่อไปนี้

ความรักกับระบบคิดเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคม

ระบบคิดเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคมมักเชื่อมโยงและเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ของบุคคลในหลายรูปแบบ หนึ่งในนั้นคือรูปแบบของความรักหนุ่มสาวที่มักจะมีเรื่องความเหมาะสมทางชนชั้นและฐานะทางเศรษฐกิจเข้ามาเป็นปัจจัยหลักที่มีส่วนทำให้ความรักผิดหวังหรือสมหวังได้ ซึ่งแนวคิดเรื่องชนชั้นทางสังคม (Social Class) (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551) เป็นกลุ่มมโนทัศน์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และทฤษฎีการเมือง โดยแนวคิดนี้เป็นการจัดชั้นภูมิทางสังคมเป็น 3 กลุ่ม คือชนชั้นสูง ชนชั้นกลาง และชนชั้นล่าง “ชนชั้น” เริ่มเป็นวิธีหลักในการแบ่งลำดับชั้นแทนการจำแนกประเภทกลุ่มคนตามฐานันดร ยศ และลำดับ ที่สัมพันธ์กับการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่ตกทอดมา แนวคิดเรื่องชนชั้นนั้นให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งและรายได้เป็นตัวชี้วัดฐานะในลำดับชั้นทางสังคม ดังนั้น ถ้าพิจารณาแนวคิดเรื่องชนชั้นจะเห็นได้ว่าทุกกิจกรรมของชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายล้วนสะท้อนถึงระบบคิดของการจำแนกความแตกต่างของบุคคลอย่างเด่นชัด แม้กระทั่งเรื่องความรักของหนุ่มสาวก็ถูกควบคุมและจัดแจงด้วยระบบการจำแนกบุคคลออกเป็นกลุ่มตามชนชั้นทางสังคมเช่นกัน

ความรักกับระบบคิดเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคม ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในเพลงสาวแห่บ้านนา เพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมในแพลตฟอร์มยูทูบ แต่งและร้องโดยศิลปินสะเท่ง และเสียงหมอลำประเทศลาว ด้วยภาษาและวัฒนธรรมร่วมของสองฝั่งแม่น้ำโขงระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและประเทศลาว ทำให้เนื้อหาเพลงสาวแห่บ้านนาได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากผู้ฟังชาวไทยภาคอีสาน ซึ่งจะเห็นได้จากจำนวนยอดวิว 83 ล้านวิว และการนำเพลงสาวแห่บ้านนามาเรียบเรียงและขับร้องโดยศิลปินชาวไทย เนื้อหาเพลงสาวแห่ บ้านนา มีเนื้อหาเพลงที่กล่าวถึงชายหนุ่มบ้านนามาเที่ยวงานบุญผ้าป่าและได้เกิดหลงรักสาวแห่บ้านนา ซึ่งชื่อเพลง “สาวแห่บ้านนา” ก็เป็นการตอกย้ำอัตลักษณ์ความเป็นหญิงสาวชาวบ้านอย่างชัดเจน ดังเนื้อเพลงสาวแห่บ้านนา ดังนี้

ได้มาพบคนงาม ชื่อสาวแห่	ไอ้สาวแห่บ้านนา ตาหวาน
ได้พบน้องคนนั้น สุขสำราญ	พบในงานผ้าป่า สามัคคี
ไอ้สาวแห่บ้านนา เจ้าสวดยเด่น	ดังพระจันทร์วันเพ็ญ พร้อมเปล่งสี
อ้ายขอฝากฮักน้อง ฝากไมตรี	โปรดสงสารปราณี และเห็นใจ
อ้ายนี้จากบ้านนา มาหาน้อง	หวังประคองความฮัก ให้สดใส
ย้านแต่น้องคนดี บ่เห็นใจ	หรือติว่าอ้ายยากจน คนบ่มี
อ้ายจะหาเงินทอง ไปขอแต่ง	ค่าต้องแพงอ้ายพร้อม จะไปขอ
ขอให้น้องคนดี ตั้งตารอ	น้องจงรอวันนั้น วันวิาวห์

จากตัวอย่างเนื้อเพลงมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความรักแบบหนุ่มสาวชาวบ้านที่ต้องมีระดับฐานะชนชั้นเดียวกัน และความนิยมในเพลงที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมร่วมของสองฝั่งโขง ในประเด็น ความรักแบบหนุ่มสาวชาวบ้าน ระดับและชนเดียวกัน เนื้อเพลงแสดงให้เห็นถึงความรักและชนชั้นว่าเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเป็นสาวแห่บ้านนา ย่อมคู่กับหนุ่มบ้านนาที่มีสภาพเศรษฐกิจและฐานะที่ไม่แตกต่างกันมาก ดังตัวอย่างเนื้อเพลง ความว่า

อ้ายนี้จากบ้านนา มาหาน้อง	หวังประคองความฮัก ให้สดใส
ย้านแต่น้องคนดี บ่เห็นใจ	หรือติว่าอ้ายยากจน คนบ่มี
อ้ายจะหาเงินทอง ไปขอแต่ง	ค่าต้องแพงอ้ายพร้อม จะไปขอ
ขอให้น้องคนดี ตั้งตารอ	น้องจงรอวันนั้น วันวิาวห์

จากตัวอย่างที่ยกมาในเนื้อเพลงเป็นการกล่าวของผู้ชายที่ได้กล่าวถึงความยากจนของตนเอง แต่มีใจรักจริงต่อสาวแหล่ และถ้าสาวแหล่เห็นใจและรัก รัก ถึงค่าสินสอดจะแพงก็พร้อมจะไปสู่ขอตามจารีตประเพณี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความรักและความเหมาะสมนั้นยึดโยงกับสภาพเศรษฐกิจทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย ทั้งสองล้วนเป็นหนุ่มสาวบ้านนาเช่นเดียวกัน

จากบทเพลงถึงแม้เนื้อเพลงไม่ได้กล่าวถึงความรักต่างชนชั้นโดยตรง ในเนื้อหาเรื่องราวของความรักนั้นเกิดที่งานบุญผ้าป่าสามัคคี ซึ่งบุญผ้าป่าสามัคคีเป็นบุญที่รวมผู้คนที่มีความเห็นหน้าที่การงานและฐานะทางเศรษฐกิจที่หลากหลายมาร่วมทำบุญ รวมทั้งหนุ่มสาวที่มีการศึกษา หนุ่มสาวที่ทำงานในเมืองใหญ่ แต่หนุ่มบ้านนากับหลงรักสาวแหล่บ้านนา แทนที่จะหลงรักหญิงสาวสวยที่ทำงานในเมืองใหญ่ หรือคนที่มีฐานะร่ำรวยที่มาร่วมงาน ดังนั้น ความรักของหนุ่มบ้านน่าย่อมแสดงให้เห็นว่าระบบความคิดของหนุ่มสาวบ้านนานั้นตระหนักดีว่าความรักนั้นมีระบบฐานะ ชนชั้น และการศึกษากำกับอยู่ ความรักระหว่างหนุ่มสาวบ้านนาจึงเป็นความรักที่ถูกต้องตามระบบแบบแผนตามค่านิยมในเรื่องฐานะชนชั้นและการศึกษาในสังคม ทั้งสังคมลาวและสังคมอีสานของประเทศไทย โดยสามารถพิจารณาได้จากความเป็นเพลงยอคนิยมของชาวลาวและชาวอีสานในประเทศไทย

นอกจากเพลงสาวแหล่บ้านนาและอีกสามบทเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาวิเคราะห์ คือ เพลงเสียงจากสาวลาว ป่าเมื่อยมาเลย และเพลงหลอมมาหาแห่น ทั้ง 3 เพลง ถึงแม้ว่าเนื้อหาของเพลงจะไม่ได้กล่าวถึงเรื่องเศรษฐกิจและชนชั้นโดยตรง แต่เนื้อหาของเพลงแสดงให้เห็นว่าคู่รักในบทเพลงไม่ได้มีความแตกต่างเรื่องชนชั้น เป็นคู่รักที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นในระดับเดียวกัน ซึ่งย่อมแสดงให้เห็นว่าระบบชนชั้นและเศรษฐกิจนั้นจัดกลุ่มและแยกความเหมาะสมของคนในระดับเศรษฐกิจเดียวกันตามค่านิยมทางสังคมปัจจุบัน

ความรักกับการข้ามพรมแดนและพื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรมของผู้คนสองฝั่งโขง

พื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรมสองฝั่งโขงในกลุ่มวัฒนธรรมภาษาไทยลานั้น มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมสืบทอดมาตั้งแต่อาณาจักรล้านช้าง ซึ่งจะเห็นได้จากภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อทางศาสนา ตำนานศาสนา ตำนานบ้านตำนานเมือง เรื่องเล่าบุคคลศักดิ์สิทธิ์ เหล่านี้ล้วนเป็นนับถือของผู้คนสองฝั่งโขง (สัญญา ชีวะประเสริฐ, 2557) เพลงสาวแหล่บ้านนา แต่งและร้องโดยศิลปินสะทง่า และเชียงหมอบประเทศลาว ถือเป็นอีกตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าในยุคปัจจุบันผู้คนสองฝั่งโขงยังคงสืบวัฒนธรรมร่วมกันและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันเรื่อยมาในประเด็นนี้จะเห็นได้จากการฟังเพลงลูกทุ่งหมอลำของคนสองฝั่งโขง และในเนื้อหาเพลงสาวแหล่บ้านนาหน้าก็สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมประเพณีร่วมกัน คือ งานบุญผ้าป่าสามัคคี มีพื้นที่วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน เช่นเดียวกับบริบทพื้นที่ภาคอีสานของไทย

ด้วยความที่ผู้คนทั้งสองฝั่งทั้งไทยและลาวมีพื้นที่ทางวัฒนธรรมร่วมกันจึงเกิดการปฏิสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงความรักของชายหญิงทั้งสองประเทศ ความรักระหว่างชายหญิงไทยและลาวถูกนำเสนอผ่านบทเพลงซึ่งถือเป็นตัวบทประเภทหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดในเชิงวัฒนธรรมร่วม ดังตัวอย่างในเพลงเสียงจากสาวลาว ขับร้องโดย นก พรพนา และมีการทำซ้ำใหม่ขับร้องโดยแอน อรดี มีผู้รับชมถึง 11 ล้านวิว ในปี พ.ศ. 2566 ในเนื้อหาของเพลงเป็นการกล่าวถึงความรักระหว่างสาวลาวกับหนุ่มฝั่งไทย โดยหนุ่มไทยได้มีโอกาสได้พาสาวลาวเที่ยวชมงานไหว้พระธาตุพนมที่เป็นศาสนสถานศูนย์รวมจิตใจของคนไทยและคนลาวที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมร่วมกันมาอย่างยาวนาน

พระธาตุพนมเป็นพระธาตุที่บรรจุอัฐิธาตุของพระพุทธเจ้า ตามตำนานอัฐิธาตุหรือ อัฐกนิทานในตำนานมีเนื้อเรื่องว่า ก่อนพระพุทธเจ้าปรินิพพานได้เสด็จมาพร้อมกับพระอานนท์มายังดินแดนล้านช้าง ที่ดอยกัปนคีรียอยู่ในเมืองศรีโคตรบอง ประทับอยู่ “แคมหนองคันแทเสื่อน้ำ” เป็นตำแหน่งที่ตั้งเมือง

เวียงจันทน์ในปัจจุบัน พระองค์ได้พยากรณ์เรื่องราวของบ้านเมืองบริเวณนี้ว่า ร่วมสมัยพระเจ้าอโศกของอินเดียเป็นช่วงเวลาการสร้างเมืองเวียงจันทน์ และเรื่องราวของพระอรหันต์ที่นำพระธาตุส่วนต่าง ๆ มาประดิษฐานไว้แถบบริเวณนี้ จากนั้นเป็นเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เช่น เข้าเขตแคว้นศรีโคตรบูร และพำนักที่ตอยกัปปนคีรี หรือ ภูกำพร้าว ซึ่งเป็นที่ตั้งพระธาตุพนม จังหวัดนครพนมในปัจจุบัน (กรมศิลปากร, 2537)

อุรังคนิทาน ถือเป็นแม่บทวรรณกรรมแห่งตำนานพระธาตุและพระพุทธบาทที่บันทึกด้วยภาษาท้องถิ่นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย มีเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานการสร้างพระธาตุต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของไทยรวมถึงในเขตของฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขงในลาว ด้วยเหตุนี้พระธาตุพนมจึงเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรมร่วมของคนสองฝั่งโขง ซึ่งอดีตดินแดนสองฝั่งโขงถือเป็นดินแดนของอาณาจักรล้านช้างผู้คนสองฝั่งโขงจึงมีรากเหง้าทางวัฒนธรรมเดียวกัน ทั้งภาษา ศาสนา ความเชื่อ และประเพณีวัฒนธรรม ถึงแม้ในยุคของความเป็นรัฐชาติสมัยใหม่ (Modern Nation State) ที่มีการแบ่งเขตแดน อำนาจอธิปไตยอย่างชัดเจน แต่ไม่สามารถแบ่งเขตวัฒนธรรมร่วมที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันอย่างยาวนานได้ ผู้คนสองฝั่งโขงล้วนไปมาหาสู่กันทั้งทางวัฒนธรรม การค้าเศรษฐกิจ และมีการแต่งงานกันระหว่างหนุ่มสาวทั้งสองประเทศ

เพลงเสียงจากสาวลาวถือเป็นเพลงหนึ่งที่มีการกล่าวถึงความรักข้ามพรมแดนของหนุ่มสาวทั้งสองประเทศ ที่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมร่วมอย่างพระธาตุพนม เป็นที่พบปะกันระหว่างหนุ่มไทยกับสาวลาวที่เดินทางมาเที่ยวงานไหว้พระธาตุ ดังตัวอย่างเนื้อเพลง ดังนี้

ดีใจได้รับจดหมาย	เขียนจากอ้ายละฝั่งไทยถึงสาว
ฝากมากับเฮือหางยาว	ความจดหมายละกินใจสาวลาว
คิดฮอดแต่เจ้าละผู้บ่าวฝั่งไทย	งานไหว้พระธาตุพนม
อ้ายพาเดินชมจนสาวลาวอึ้งใจ	จากมือนั้นละคิดฮอดบ่าว
ได้แต่ฝันคิดฮอดบ่าวไทย	ย่านไฉ่ย่านใจอ้ายสิลิมสาวลาว
ลมวอยวอยเย็นใจลอยคิดฮอดผู้บ่าว	เบิ่งลำโขงคดโค้งไหลลงหย่าวหย่าว
ย่านคือหัวใจผู้บ่าว	ย่านคือหัวใจผู้บ่าว
บอกฮักสาวลาวแล้วไปแบ่งสาวไทย	หากอ้ายบ่มีใจสอง
คงมีงานดองของสาวลาวบ่าวไทย	ลำโขงหรือสิมาขวางใจ
กันชายแดนละเพียงลาวกับไทย	บ่มีความหมายสิกินใจสองเฮา
บ่มีความหมายสิกินใจสองเฮา	

จากตัวอย่างเนื้อเพลงแสดงให้เห็นถึงการเดินทางข้ามไปมาหาสู่กันของผู้คนสองฝั่งโขงในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะงานประเพณีที่มีวัฒนธรรมร่วมสองฝั่งโขง ด้วยความสัมพันธ์และสำนึกร่วมเชิงชาติพันธุ์และวัฒนธรรม เมื่อมีการจัดงานประเพณีของเมืองคู่ตรงข้ามสองฝั่งโขง ผู้คนทั้งสองฝั่งข้ามต่างไปมาหาสู่กันทำให้เส้นพรมแดนแบบรัฐชาติมักถูกสลายหรือเคร่งครัดน้อยลงในการตรวจการข้ามพรมแดนของผู้คนทั้งสองฝั่ง ในยามบ้านเมืองสงบหรือไร้ซึ่งกรณีพิพาทระหว่างสองประเทศ ดังเนื้อเพลงที่กล่าวถึงลำน้ำโขงที่เป็นเขตกันพรมแดนของประเทศไทยและลาวว่าเป็นแค่เขตพรมแดนเท่านั้น แต่ไม่สามารถกันความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาวสองฝั่งโขงได้ ดังข้อความ ต่อไปนี้

หากอ้ายบ่มีใจสอง

ลำโพงหรือสิมาขงใจ

บ่มีความหมายสิกันใจสองเฮา

คงมีงานดองของสาวลาวบ่าวไทย

กันชายแดนละเพียงลาวกับไทย

บ่มีความหมายสิกันใจสองเฮา

นอกจากนี้แล้วคำว่า “กันใจสองเฮา” โดยนัยความหมายหนึ่งอาจหมายถึงความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ และประเพณีวัฒนธรรมร่วมกันของคนสองฝั่งโขงอาจเป็นไปได้ ดังนั้น ในเพลงเสียงจากสาวลาว นอกจากเรื่องราวของความรักระหว่างหนุ่มไทยกับสาวลาวแล้ว ในเพลงยังสะท้อนถึงมิติทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี พื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรมของพระธาตุพนม ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจของผู้คนสองฝั่งโขง ซึ่งเพลงที่กล่าวถึงพื้นที่ทางวัฒนธรรมของเมืองชายแดนถือเป็นตัวบทหนึ่งที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยอีกตัวบทหนึ่ง

ความรักกับศีลธรรมและยุคมสมัย

“ศีลธรรม” แปลตามตัว คือ ธรรมที่ดำรงความเป็นปกติสุขของมนุษย์ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษ คำว่า moral มาจากคำภาษาละตินว่า moralis และคำว่า ethics มาจากภาษากรีกคำว่า ethos ทั้งสองคำมีความหมายเดียวกัน คือ หมายถึงประเพณีหรือวิถีชีวิต ในปัจจุบัน คำว่า moral หมายถึงศีลธรรม และ morality หมายถึง สภาวะทางศีลธรรม ใช้ในความหมายถึงตัวของความประพฤติโดยตรง ศีลธรรมจึงเป็นข้อกำหนดพฤติกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ของผู้คนในสังคม (ชัยชาญ ศรีหาม, 2563) หนึ่งในนั้นคือ การกำหนดพฤติกรรมความสัมพันธ์ของความรักและข้อปฏิบัติตนสำหรับชายหญิงคู่แต่งงาน ในตัวบทวรรณกรรมเพลงยอคนิยมในปัจจุบันถือเป็นตัวบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความรักแบบสมหวัง ความรักแบบผิดหวัง รวมถึงความรักและความสัมพันธ์ที่ผิดศีลธรรมในสังคม ดังตัวอย่างในเพลง เพลง ป่าเมียมาเลย ขับร้องโดย แคท อารีญา เป็นเพลงหนึ่งที่ได้รับค่านิยมเป็นอย่างมาก ซึ่งจะได้จากยอดผู้ฟังเพลงในช่องทางยูทูบถึง 32 ล้านวิว ในปี พ.ศ. 2566 และมีการนำเพลงมาเรียบเรียงขับร้องใหม่โดยศิลปินนักร้องหลายคน เพลงป่าเมียมาเลย เป็นเพลงที่มีเนื้อหาที่กล่าวถึงความรักและศีลธรรมที่น่าสนใจ

เพลงป่าเมียมาเลย เนื้อหาเพลงเป็นการพยายามอ้างถึงและกำหนดขอบเขตของความรักและพฤติกรรมภายใต้ความถูกต้องทางศีลธรรม แต่ขณะเดียวกันก็ใช้กฎของศีลธรรมที่กล่าวถึงเป็นข้ออ้างและการสร้างความชอบธรรมของพฤติกรรมของความรักที่ผิดศีลธรรมระหว่างชายที่มีภรรยาแล้วกับหญิงสาวดังเนื้อหาเพลง ดังนี้

ถ้ายังบ่โสด

เฮ็ดบาปปลงอีหลี

ป่าเมียมาเลย

กล่าบล่อนอนอ้าย

โสดใหม่ผู้ชายหน้าฮ้าน

ผู้บ่าวเมียเปลอ

สินอกใจเมีย

มันสิเป็นเวรกรรม

หล่อสำได้น้องกะบ่เอาดอก

เล่นซู้ฟัวเขาเมียอ้ายสินามา

อย่าฟ้าวกระโดดเข้ามาเด้อพี่

บ่แย่งสามีผู้ได้ง่าย ๆ

จั่งคบกันแบบสบาย

ถ้าอ้ายมีใจให้อ้ายป่าเมียมา

หรือเมียอยู่บ้านอ้ายบ่ได้นำ

บ่เอาเด้อบาปกรรม

เขาเด้ออย่าหาทำ

คนสิเว้านินทา

บ่ต้องมาหยอกถ้าอ้ายมีภรรยา

บ่เอาฟัวไฟให้เป็นเป้าสายตา

เชิญอ้ายปายหน้า	เด้อผู้บ่าวมีแฟน
ผู้บ่าวมีแฟน	บ่เอาเด้ออ้ายเอ้ย
ป้าเมียมาเลย	ป้าเมียมาเลยอ้าย
ใจบ่ ใจบ่ ลับ ๆ ล่อ ๆ	น้องล่ะว่ามันเขย
อย่ามาคบซ้อนมันบ่ดีอ้ายเอ้ย	อยากได้อีหลีป้าเมียพี่มาเลย
สิเถ่า สิเถ่า สิเถ่า สิเถ่า สิเถ่า	เด้ออ้ายเอ้ย ฟ้าวไปป้าเมียมา

จากเนื้อเพลงจะเห็นได้ว่าเนื้อหาเพลงได้กล่าวถึงความรักและความถูกต้องทางศีลธรรมในตอนต้นเพลง ซึ่งกล่าวว่าการนอกใจภรรยาเป็นบาปผิดศีลธรรม และหญิงสาวกล่าวอย่างหนักแน่นว่าไม่สามารถร่วมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวได้ และจะไม่แย่งชิงสามีของคนอื่น ดังข้อความต่อไปนี้

ถ้ายังบ่โสด	อย่าฟ้าวกระโดดเข้ามาเด้อพี่
เฮ็ดบาปปลงอีหลี	บ่แย่งสามีผู้ได้ง่าย ๆ
.....	
ผู้บ่าวเมียเปลอ	บ่เอาเด้อบาปกรรม
สินอกใจเมีย	เขาเด้ออย่าหาทำ
มันสิเป็นเวรกรรม	คนสิเว้านินทา
หล่อล้ำได้น้องกะบ่เอาดอก	บ่ต้องมาหยอกถ้าอ้ายมีภรรยา
เล่นซู้ฟัวเขาเมียอ้ายสินามา	บ่เอาฟัวไฟให้เป็นเป้าสายตา
เชิญอ้ายปายหน้า	เด้อผู้บ่าวมีแฟน
ผู้บ่าวมีแฟน	บ่เอาเด้ออ้ายเอ้ย

การคบคู่ซ้อนในทางพุทธศาสนาถือว่าผิดศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิสฉาจาราเวรมณี ที่หมายถึงการละเว้นจากการประพฤติดูผิดในกาม การผิดลูกเมียของผู้อื่น การผิดศีลในข้อนี้ผู้ที่ผิดศีลจะต้องตกนรกไปปีนต้นจ้าวหนาม ได้รับความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ซึ่งจากข้อความที่ยกมาจะเห็นว่าฝ่ายหญิงได้กล่าวตักเตือนว่าการนอกใจเมียนั้นเป็นบาปกรรมและให้เลิกปฏิบัติ ในประเด็นนี้ดูเหมือนฝ่ายหญิงจะยึดมั่นในหลักศีลธรรมอย่างเคร่งครัด แต่ขณะเดียวกันนั้นฝ่ายหญิงก็บ่ตอรองภายใต้กฎศีลธรรมได้อย่างชาญฉลาดและตรงไปตรงมาว่าถ้าฝ่ายชายรักจริงให้ไปเลิกกับภรรยา ก่อนถึงจะยอมคบหาด้วย จึงจะถือว่าไม่ผิดศีลธรรมเพราะฝ่ายชายมีสถานะโสดแล้ว ดังข้อความต่อไปนี้

ป้าเมียมาเลย	ป้าเมียมาเลยอ้าย
ใจบ่ ใจบ่ ลับ ๆ ล่อ ๆ	น้องล่ะว่ามันเขย
อย่ามาคบซ้อนมันบ่ดีอ้ายเอ้ย	อยากได้อีหลีป้าเมียพี่มาเลย
สิเถ่า สิเถ่า สิเถ่า สิเถ่า สิเถ่า	เด้ออ้ายเอ้ย ฟ้าวไปป้าเมียมา
ป้าเมียมาเลย	ป้าเมียมาเลยอ้าย
ใจบ่ ใจบ่ ลับ ๆ ล่อ ๆ	น้องล่ะว่ามันเขย

จากข้อความดังกล่าวนอกจากฝ่ายหญิงจะบอกฝ่ายชายให้ไปเลิกกับภรรยาเพื่อให้มีสถานะโสดก่อนแล้วนั้น น้ำเสียงที่ฝ่ายหญิงใช้ยังเป็นลักษณะท้าทายฝ่ายชายว่ามีความกล้าเพียงพที่จะเลิกกับภรรยา

หรือไม่ซึ่งเป็นการกระตุ้นพฤติกรรม หรือมีส่วนเร่งเร้าให้ฝ่ายชายไปเลิกกับภรรยา ก่อนฝ่ายหญิงจึงจะยอมคบหาด้วยถึงไม่ผิดศีลธรรมและไม่เป็นที่นินทาของชาวบ้าน

การทำท่ายให้เลิกกับภรรยาเดิมก่อน พอฝ่ายชายมีสถานะโสดถึงจะสามารถคบหาได้อย่างไม่ผิดศีลธรรมนั้น เป็นไปในลักษณะของการใช้หลักศีลธรรมกับข้อกฎหมายที่ว่าด้วยสถานะโสด เพื่อเลี้ยกกฎศีลธรรมและข้อกฎหมายเพื่อให้ฝ่ายชายไร้ซึ่งภาระผูกพันทางครอบครัว ถือว่าเป็นการต่อรองอย่างชาญฉลาดของฝ่ายหญิง และสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจต่อหลักศาสนาระดับชาวบ้าน คือ ถ้าเลิกกับภรรยาถือว่ามิมีสถานะโสดไม่ผิดศีลและสามารถคบหาได้ โดยในเนื้อหาเพลงฝ่ายหญิงใช้หลักศีลธรรมยืนยันอย่างหนักแน่นว่าจะไม่ร่วมพฤติกรรมเชิงชู้สาว ถึงฝ่ายชายจะหลอขนาดไหนเพราะมันผิดศีลธรรม แสดงให้เห็นว่าฝ่ายหญิงรอบคอบและรัดกุมอย่างมากในการสร้างความถูกต้องว่าตนไม่ได้มีพฤติกรรมเป็นมือที่สาม ด้วยเหตุนี้เพลงป้าผัวมาเลยจึงเป็นอีกตัวบทวรรณกรรมหนึ่งที่มีข้อประเด็นที่น่าสนใจและต้องตีความเชิงทางศีลธรรมอีกตัวบทหนึ่ง ในขณะที่ในสังคมปัจจุบันมีการฟ้องร้องในประเด็นเรื่องทำให้ครอบครัวแตกแยกจนนำไปสู่การหย่าร้าง และบุคคลที่สามที่ทำให้ครอบครัวแตกแยกจำต้องชดใช้เป็นจำนวนเงินแทนความผิดที่กระทำดังกล่าว

นอกจากเพลงป้าเมียมาเลยแล้ว เพลง “หลอยมาหาแหน” ขับร้องเพลงโดย น้ำแข็ง ทิพวรรณ เป็นอีกตัวบทหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นค่านิยมของความรักกับยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งเนื้อหาเพลงละเอียดที่จะกล่าวถึงศีลธรรมอย่างน่าสนใจ เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงความรักในลักษณะของการแอบคบซ้อน โดยไม่มีการกล่าวถึงข้อศีลธรรมเลย อาจถือว่าเป็นการสะท้อนถึงมิติทัศน์ของความสัมพันธ์ของคนรุ่นใหม่ในยุคสังคมออนไลน์ ที่มีคนบางกลุ่มให้ความสำคัญของการรักและอารมณ์ความรู้สึกของตนมากกว่าความถูกต้องตามหลักศีลธรรมตามค่านิยมเดิม ดังเนื้อหาของเพลงต่อไปนี้

กะหลายมือละเนาะ	ที่เจ้าบ่ตอบแช่ตักัน
เบ็ดมือเบ็ดวันบ่ตอบกันหายไป	อยู่กับเขาหรือว่าจั่งไต่
หรือเขาจับได้คือบ่บอกกันแหน	ลงสตอรีเพ้อหากะบ่เบิ่ง
แชร์โพสต์เพ้อคิดถึง	กะคือบ่โล่กัให้แหน
สิตายละนิตคิดฮอดคักคิดฮอดแหน	ใจขาดแท้คั่นเจ้าหนีไป
อยู่กับเขาสั้นบ่	คือบ่บอกบ่กล่าว
หลอยมาบ่ได้ติจักคราว	ไย...
หลอยมาหาแหน มาหาแหน	ได้บ่จักคราว
คนถ้า...ถ้าเปิดปี	ตัวเขาว่าสิมาตลาดหรือว่ามาเซเวนกะได้
มาหาให้หอมให้เห็นให้ชื่นใจสักห้านาที	ได้บ่
ไยย กะมันคิดฮอดแหน	อิหว่าค่าแพงของอ้าย
อิหว่าค่าแพงของอ้าย	อยากไปหาหลายแต่เมียอ้ายอยู่
สิหลอยไปหาเกย่านเมียอ้ายอยู่	ย่านเฮนนั้นตายทั้งสอง
ไยแม่นวลน้องถ้าอ้ายก่อนเตอ	ว่างแล้วค่อยเจอกันเนาะค่าแพง
ว่างแล้วสิหลอย	ไปเตอ ค่าแพง
อยู่กับเขาสั้นบ่	คือบ่บอกบ่กล่าว
หลอยมาบ่ได้ติจักคราว	ไย...

จากตัวอย่างเนื้อเพลงจะเห็นได้ว่าฝ่ายหญิงกล่าวตัดพ้อฝ่ายชายว่าเจียบหายไม่มาหาตนเอง ฝ่ายหญิงแสดงความรู้สึกคิดถึงในสื่อออนไลน์ทั้งลงสตอรี่เพื่อหา และแชร์โพสต์เพื่อคิดถึง ฝ่ายชายก็ไม่มา กดไลก์ให้ ซึ่งฝ่ายหญิงรับรู้ได้ว่าฝ่ายชายนั้นมีแฟนอยู่แล้ว แต่ก็พร้อมจะมีความสัมพันธ์แบบลับกับฝ่ายชายที่ ตนชอบ และขอให้ฝ่ายชายนั้นโกหกคนรักเพื่อมาหาตนหน่อย เนื้อหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าฝ่ายหญิงนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อศีลธรรม หรือศีลข้อที่ 3 ห้ามประพฤตินอกกามตามหลักของพุทธศาสนา โดยเนื้อหา เพลงละแ่ว้นที่จะกล่าวถึงศีลธรรม แต่เน้นเนื้อหาของความคิดถึงชายคนรักและการตัดพ้อ และในเนื้อเพลงก็มี ท่อนเพลงที่ฝ่ายชายได้ร้องเพลงตอบกลับฝ่ายหญิง ดังข้อความที่ว่า

อีหล่าคำแพงของอ้าย	อีหล่าคำแพงของอ้าย
ลือลือไปหาจะย่านเมียอ้ายอู้	อยากไปหาหลายแต่เมียอ้ายอยู่
ไอ้แม่वलน้องถ่าอ้ายก่อนเด้อ	ย่านเฮานั้นตายทั้งสอง
ว่างแล้วลือลือ	ว่างแล้วค่อยเจอกันเนาะคำแพง
	ไปเด้อ คำแพง

จากข้อความจะเห็นได้ว่าฝ่ายชายได้กล่าวว่าตนเองอยากไปหาหญิงสาวมากแต่กลัวเมียรู้ให้หญิง สาวอดทนรอก่อนเมื่อเมียผลจะแอบไปหา จากเนื้อหาคำตอบของฝ่ายชายแสดงให้เห็นว่าไม่ได้คำนึงถึง ศีลธรรม เช่นเดียวกันกับฝ่ายหญิง ให้ความสำคัญเพียงแค่อารมณ์ความรู้สึกที่ตนคิดถึงฝ่ายหญิงเช่นกัน และหาโอกาสที่จะไปหาฝ่ายหญิงคู่รักที่ไม่ใช่ภรรยา ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงชู้สาวและ เนื้อเพลงก็กล่าวอย่างเปิดเผยไม่ปิดบัง

การละทิ้งการกล่าวถึงหลักศีลธรรมอาจสะท้อนถึงการตั้งคำถามของการมีอยู่ของความเชื่อทาง ศาสนาและหลักศีลธรรมที่ถูกตั้งขึ้น ซึ่งมีผลต่อการกำหนดและควบคุมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนใน สังคม เนื้อหาของเพลงหลอຍมาหาແໜ່ เป็นตัวอย่างตัวบทหนึ่งที่ละแ่ว้นและก้าวข้ามศีลธรรมตามค่านิยม ของสังคม ซึ่งเป็นยุคสมัยของสังคมออนไลน์ที่ผู้คนพบเจอและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงได้อย่าง รวดเร็วและเรียลไทม์ ความสัมพันธ์ของชายหญิงในยุคสมัยสังคมออนไลน์จึงเต็มไปด้วยความสัมพันธ์ที่มี ความหลากหลาย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคำศัพท์ของความสัมพันธ์ เช่น คำว่า Friends with Benefit หรือ FWB ที่หมายถึง ความสัมพันธ์ที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการมีเพศสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า (One Night Stand) กับ ความสัมพันธ์แบบคู่รักที่มีการคบหาอยู่ก่อนมีเพศสัมพันธ์ที่เป็นความสัมพันธ์ระยะยาว (Romantic Relationship) เพราะเนื่องจากคนที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยนั้นเป็นคนที่ยังรักกันคุ้นเคยกันในฐานะของเพื่อน แต่ความสัมพันธ์ไม่ได้ถึงขั้นพัฒนาเป็นคู่รักที่ผูกมัด หรือวางแผนอนาคตร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งความสัมพันธ์ใน ลักษณะนี้ส่งผลให้เกิดค่าในกลุ่มของวัยรุ่น เช่น คำว่า “เพื่อน” ที่หมายถึงอาจเป็นเพื่อนและแฟนในบางครั้ง และคำว่า “พี่” ที่หมายถึงอาจเป็นพี่และแฟนในบางครั้ง แต่ในขณะที่เพลง “ป่าเมียมาเลย” นั้น มีการ กล่าวถึงหลักศีลธรรมแสดงให้เห็นว่าคนอีกรุ่นหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งที่มีความแตกต่างทางอายุและสังคม นั้นเชื่อ ในหลักศีลธรรมอยู่ จึงไม่กล้าที่จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะของการคบคู่ชู้กันอย่างเปิดเผย และพยายามหา ช่องโหว่เพื่อเล่นแฉศีลธรรมหลักศีลธรรม เพื่อให้ตนเองถูกต้องไม่ผิดต่อหลักศีลธรรมของสังคม

บทสรุป

เพลงลูกทุ่งยอตนิยมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นตัวบททางวรรณกรรมที่มี ความหลากหลายในประเด็นของการศึกษา ดังเช่นตัวอย่างเพลงที่ยกมาเป็นตัวอย่างในการศึกษา 4 เพลง คือ เพลง “สาวแห่บ้านนา” “เสียงจากสาวลาว” “ป่าเมียมาเลย” และเพลง “หลอຍมาหาແໜ່” ทั้ง 4 เพลงนี้

สะท้อนระบบคิดทางสังคม คือ ระบบคิดเรื่องความรักกับเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคม ที่ความรักของหนุ่มสาวจะเหมาะสมกันหรือไม่ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจ และชนชั้นทางสังคมเดียวกัน ดังปรากฏให้เห็นในเพลงสาวแหล่บ้านนา ที่หนุ่มชาวบ้านย่อมเหมาะสมกับสาวชาวบ้าน หรือแม้แต่ในเสียงเพลงจากสาวลาว ป่าเมี่ยงมาเลย และเพลงหล่อยมาหาแห่น พื้นที่ของการพบปะสังสรรค์ระหว่างชายหญิงก็สะท้อนให้เห็นว่าชายหญิงในเพลงมีฐานะและระดับชนชั้นเดียวกัน

ส่วนในประเด็นเรื่องความรักข้ามพรมแดนและพื้นที่ร่วมทางวัฒนธรรมของผู้คนสองฝั่งโขง ปรากฏตัวอย่างชัดเจนในเพลง “เสียงจากสาวลาว” และเพลง “สาวแหล่บ้านนา” สะท้อนให้เห็นถึงการมีวัฒนธรรมร่วมกันของคนไทยและลาวสองฝั่งโขง พื้นที่พระธาตุพนมถือเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คนทั้งสองฝั่งโขง ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีที่มีรากฐานของคติความเชื่อและการยึดถือฮีตครองเช่นเดียวกัน ส่วนประเด็นเรื่องความรักกับระบบคิดทางด้านศีลธรรม ในเนื้อหาเพลงทั้ง 4 เพลง สะท้อนความคิดเรื่องศีลธรรมที่น่าสนใจ ในเพลง “เสียงจากสาวลาว” และเพลง “สาวแหล่บ้านนา” แสดงให้เห็นว่า คนสองฝั่งโขงยึดถือฮีตครองและศีลธรรมตามกรอบความคิดทางพุทธศาสนา ความรักของหนุ่มสาวเป็นไปตามกรอบคติประเพณีของสังคมที่เชื่อถือว่าถูกต้องและดีงาม

ส่วนในเพลง “ป่าเมี่ยงมาเลย” สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมชั่วสาวคบซ้อนถือเป็นเรื่องผิดศีลธรรมที่ไม่สามารถกระทำได้เพราะเป็นเรื่องที่สังคมยังไม่ให้การยอมรับ แต่ขณะเดียวกันก็ใช้ข้อกฎหมายการสมรสในการสร้างความชอบธรรมให้กับพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม คือ ถ้าเลิกกับภรรยาเดิมแล้วสามารถคบหากันได้โดยไม่ผิดศีลธรรมโดยไม่คำนึงถึงต้นเหตุของการหย่าร้าง แต่ในขณะเดียวกันเพลงยอคนิยมในปีเดียวกันอีกเพลงคือ เพลง “หล่อยมาหาแห่น” เนื้อหาของเพลงกับละเลยไม่ได้กล่าวถึงข้อศีลธรรมเลย โดยเนื้อหาสะท้อนถึงบริบทของยุคสมัยในยุคที่ผู้คนติดต่อสัมพันธ์กันผ่านสังคมออนไลน์ ซึ่งผู้คนบางกลุ่มมีการตั้งคำถามถึงคติความเชื่อแบบเดิมและข้อศีลธรรมของสังคม และด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วก็ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในหลายรูปแบบที่ผิดไปจากหลักศีลธรรมของเดิมของสังคม ซึ่งจากตัวอย่างการศึกษาเพลงทั้ง 4 บทเพลงในปี 2566 แสดงให้เห็นถึงการปะทะกันระหว่างระบบคติความเชื่อแบบเดิมและระบบคตินิยมใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างของสภาพสังคม ชนชั้น เพศ และวัยของคนในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2537). *อุรังคธาตุ (ตำนานพระธาตุพนม)*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กิตติราช พงษ์เฉลียว. (2561). ห่อหมกฮวกไปฝากป้า: อีสาน วัฒนธรรมยุคสมัยของการบริโภคเชิงสัญลักษณ์, *ภูพานสาส์น, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 1(2), 171-198.
- ชัยชาญ ศรีพานิช. (2563). บ่อเกิดและความสำคัญของศีลธรรมต่อมนุษย์และสังคม, *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 3(1), 35.
- สัญญา ชีวะประเสริฐ. (2557). ความทรงจำเกี่ยวกับดินแดนสองฝั่งโขงในประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์ลาว, *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 17(1), 340.
- สิริขญา คอนกรีต. (2560). กลวิธีทางภาษาในเพลงลูกทุ่งเพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และการเมืองเชิงวัฒนธรรมของคนอีสานพลัดถิ่น, *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10(2), 1557-1594.